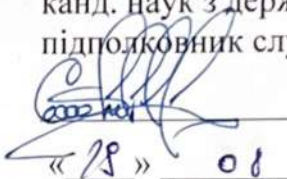

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
Національний університет цивільного захисту України
Навчально-науковий інститут інженерної та спеціальної підготовки
Кафедра підвищення кваліфікації
та спеціалізованої підготовки у сфері цивільного захисту

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Вченої ради
навчально-наукового інституту
інженерної та спеціальної підготовки
канд. наук з держ. управл., доцент
підполковник служби ЦЗ

Сергій ТАРАСОВ
« 28 » 08 2025 року

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Галузь знань: 26 «Цивільна безпека»
Спеціальність: 263 «Цивільна безпека»
Освітня програма: «Охорона праці»
Форма здобуття освіти: денна

Черкаси – 2025

Наскрізна програма практичної підготовки для здобувачів вищої освіти.

Розробники:

Доцент кафедри підвищення кваліфікації
та спеціалізованої підготовки
у сфері цивільного захисту,
канд. пед. наук, доцент

Олена ШАРОВАТОВА

Професор кафедри підвищення кваліфікації
та спеціалізованої підготовки
у сфері цивільного захисту,
доктор наук з держ. управл., доцент

Богдан ЦИМБАЛ

Рецензенти:

Олександра СОРОКОЛАТ, інженер з охорони праці Приватного Акціонерного товариства «Львівська фабрика паперово-білових виробів «Бібльос»;
Станіслав ІВАЩЕНКО, інженер з охорони праці Товариства з обмеженою відповідальністю «Солар Стальконструкція».

Програму рекомендовано кафедрою
підвищення кваліфікації та спеціалізованої підготовки у сфері цивільного захисту
Протокол від «24» 08 2025 року № 1

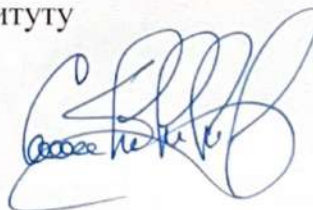
Начальник кафедри підвищення кваліфікації
та спеціалізованої підготовки
у сфері цивільного захисту
канд. психол. наук, доцент,
підполковник служби ЦЗ

Едуард МИХЛЮК

Схвалено Вченою радою навчально-наукового інституту
інженерної та спеціальної підготовки
Протокол від «14» 08 2025 року № 1

Начальник навчально-наукового інституту
інженерної та спеціальної підготовки
канд. наук з держ. управл., доцент
підполковник служби ЦЗ

Сергій ТАРАСОВ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Практична підготовка здобувачів є невід'ємною складовою процесу підготовки фахівців у закладах вищої освіти. Проводять її на оснащених відповідним чином базах практики – підприємствах будь-якої форми власності, організаціях та установах. При організації та проведенні практик повинні бути створені умови, що забезпечують здобувачам закріплення теоретичних знань зі спеціальних предметів.

Проходження навчальної/виробничої практики – обов'язковий вид навчальної діяльності здобувачів з виконання ними конкретних обов'язків за напрямом підготовки.

Наскрізна програма практичної підготовки здобувачів вищої освіти НУЦЗ України на посаді фахівця з охорони праці складена відповідно до освітньо-професійної програми «Охорона праці» за спеціальністю 263 «Цивільна безпека» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти і містить загальні положення щодо організації та проведення практичної підготовки здобувачів вищої освіти у процесі набуття, закріплення і вдосконалення одержаних ними теоретичних знань, формування у них професійних умінь та навичок для компетентного виконання відповідних функціональних обов'язків.

2. ОПИС ПРАКТИКИ

2.1. Мета практики.

Метою проведення навчальної/виробничої практики під час підготовки здобувачів вищої освіти є закріплення ними набутих знань, формування професійних компетентностей для прийняття самостійних рішень під час конкретної діяльності в реальних умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати у практичній діяльності.

2.2. Зміст практики.

Зміст практики навчальної:

№ з/п	Завдання навчальної практики	Звітний матеріал
1.	Ознайомитись з:	
1.1	організаційною і виробничою структурою бази практики	Відмітка у щоденнику Дані звіту
1.2	документацією щодо створення діяльності служби (відділу) охорони праці, її функціями та основними напрямками роботи	Відмітка у щоденнику Дані звіту
1.3	функціональними обов'язками посадових осіб служби (відділу) охорони праці бази практики	Відмітка у щоденнику Дані звіту

1.4	основними виробничими процесами та сутністю стадій їх технологій у межах бази практики	Відмітка у щоденнику Дані звіту
1.5	особливостями факторів виробничого середовища та характером трудового процесу працівників бази практики	Відмітка у щоденнику Дані звіту
1.6	особливостями планування, організації, проведення інструктажів, навчання і перевірки знань з питань охорони праці працівників бази практики	Відмітка у щоденнику Дані звіту
1.7	особливостями збереження життя, здоров'я і працездатності працівників бази практики у процесі трудової діяльності	Відмітка у щоденнику Дані звіту
1.8	особливостями застосування засобів колективного та індивідуального захисту працівників бази практики	Відмітка у щоденнику Дані звіту
1.9	документацією щодо діяльності комісії з питань охорони праці, її структурою та особливостями виконання функцій	Відмітка у щоденнику Дані звіту
1.10	проблемними питаннями, пов'язаними з організацією безпечної праці в умовах війни (забезпечення пожежної безпеки, захист від вибухів, застосування захисного обладнання, дотримання норм і правил охорони праці тощо)	Відмітка у щоденнику Дані звіту
2	Вивчити:	
2.1	основні питання Положення про службу охорони праці (відділу охорони праці) бази практики	Відмітка у щоденнику Дані звіту
2.2	порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці працівників та перелік робіт з підвищеною небезпекою бази практики	Відмітка у щоденнику Дані звіту
2.3	основні питання колективного договору бази практики	Відмітка у щоденнику Дані звіту
2.4	вплив факторів виробничого середовища та трудового процесу на стан здоров'я працівників бази практики	Відмітка у щоденнику Дані звіту
2.5	особливості правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності працівників у процесі трудової діяльності, що реалізуються у межах бази практики	Відмітка у щоденнику Дані звіту

2.6	особливості контролю наявності сертифікатів (посвідчення) щодо безпечного використання машин, обладнання, механізмів, технологічних процесів, що використовуються (впроваджуються) у виробництві бази практики, а також виробів, у стандартах до яких є вимоги охорони праці щодо їх використання	Відмітка у щоденнику Дані звіту
2.7	особливості організації та проведення атестації робочих місць за умовами праці підрозділу бази практики	Відмітка у щоденнику Дані звіту
2.8	особливості охорони праці в умовах воєнного стану на даному об'єкті (підприємстві, установі, організації)	Відмітка у щоденнику Дані звіту
2.8.1	актуальні/потенційні загрози, пов'язані зі збройними конфліктами, для даного підприємства (установи, організації)	Відмітка у щоденнику Дані звіту
2.8.2	досвід управління охороною праці на досліджуваному об'єкті (підприємстві, установі, організації) в часи воєнного конфлікту	Відмітка у щоденнику Дані звіту
2.8.3	реалізовані / передбачені роботодавцем першочергові та комплексні плани захисту життя та здоров'я людей та захисту інфраструктури в умовах дії воєнного стану	Відмітка у щоденнику Дані звіту
2.8.4	ефективні стратегії для забезпечення безпеки працівників та мінімізації ризиків надзвичайних ситуацій, пов'язаних із особливостями воєнного стану	Відмітка у щоденнику Дані звіту
2.8.5	проблеми психологічного здоров'я працівників, особливості підтримки емоційного стану та усвідомлення військово-психологічних стрес-факторів	Відмітка у щоденнику Дані звіту
2.9	ризики виникнення та впливу надзвичайних ситуацій на об'єкті практики та ризики у сфері безпеки праці	Відмітка у щоденнику Дані звіту
3	Взяти участь у:	
3.1	розгляді документації щодо визначення відповідності обладнання (устаткування) вимогам НПАОП	Відмітка у щоденнику Дані звіту
3.2	проведенні навчання і перевірки знань з питань охорони праці працівників бази практики (підприємства, установи, організації тощо)	Відмітка у щоденнику Дані звіту
3.3	оформленні дозволу на проведення робіт з підвищеною небезпекою на території та у приміщеннях бази практики	Відмітка у щоденнику Дані звіту

3.4	роботі комісії з перевірки стану охорони праці у підрозділах бази практики	Відмітка у щоденнику Дані звіту
3.5	засіданнях та нарадах служби (відділу) охорони праці бази практики	Відмітка у щоденнику Дані звіту
3.6	розробці та впровадженні організаційно-технічних та інших заходів щодо підвищення стану охорони праці підрозділів бази практики	Відмітка у щоденнику Дані звіту
3.7	здійсненні обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на об'єкті практики	Відмітка у щоденнику Дані звіт
3.8	аналізі впливу виробництва на довкілля та вивченні системи екологічного контролю підприємства	Відмітка у щоденнику Дані звіту
4.	Практично виконати:	
4.1	під керівництвом фахівця з охорони праці провести вступний інструктаж з особами, які приймаються на роботу до бази практики	Відмітка у щоденнику Дані звіту
4.2	у межах, передбачених нормативними документами, провести первинний (повторний) інструктаж із працівниками бази практики	Відмітка у щоденнику Дані звіту
4.3	під керівництвом фахівця з охорони праці перевірити стан виконання заходів з охорони праці у структурному підрозділі бази практики та підготувати відповідну інформацію до засідання служби (відділу) охорони праці бази практики	Відмітка у щоденнику, звітні матеріали доповіді

Зміст практики виробничої:

№ з/п	Заходи для виконання	Звітний матеріал
1.	Ознайомитись з:	
1.1	адміністративно-виробничою структурою бази практики (підприємства, установи, організації) в цілому та її основними підрозділами	Відмітка у щоденнику Дані звіту
1.2	основними виробничими процесами та сутністю стадій їх технологій у межах бази практики	Відмітка у щоденнику Дані звіту
1.3	планом локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій у межах бази практики (у разі його наявності)	Відмітка у щоденнику Дані звіту
1.4	особливостями планування, організації, проведення інструктажів, навчання і перевірки знань з питань	Відмітка у щоденнику

№ з/п	Заходи для виконання	Звітний матеріал
	охорони праці працівників бази практики	Дані звіту
1.5	переліком засобів індивідуального захисту (ЗІЗ) на об'єкті практики, а також переліком професій, працівники яких мають бути забезпечені ЗІЗ	Відмітка у щоденник Дані звіту
1.6.	особливостями реалізації роботодавцем принципів рівності жінок і чоловіків, недискримінації працівників у сфері професійної діяльності на даному об'єкті (підприємстві, установі, організації)	Відмітка у щоденнику Дані звіту
1.7	особливостями охорони праці в умовах воєнного стану на даному об'єкті (підприємстві, установі, організації)	Відмітка у щоденнику Дані звіту
1.8	проблемними питаннями, пов'язаними з організацією безпечної праці в умовах війни (забезпечення пожежної безпеки, захист від вибухів, застосування захисного обладнання, дотримання норм і правил охорони праці тощо)	Відмітка у щоденнику Дані звіту
1.9	питаннями психологічного стану працівників, особливостями підтримки їх емоційного стану та вивчення впливу військово-психологічних стрес-факторів на продуктивність праці	Відмітка у щоденнику Дані звіту
1.10	реалізованими / передбаченими роботодавцем першочерговими та комплексними планами захисту життя та здоров'я людей, захисту інфраструктури в умовах дії воєнного стану	Відмітка у щоденнику Дані звіту
1.11	досвідом управління охороною праці на досліджуваному об'єкті (підприємстві, установі, організації) у період воєнного стану	Відмітка у щоденнику Дані звіту
1.12	сучасними принципами роботи фахівців з охорони праці щодо побудови ефективної системи управління охороною праці, мінімізації ризиків надзвичайних ситуацій	Відмітка у щоденнику Дані звіту
1.13	особливостями побудови на даному об'єкті безбар'єрного та інклюзивного виробничого середовища	Відмітка у щоденнику Дані звіту
1.14	змістом і особливостями реалізації програм психосоціальної підтримки та збереження ментального здоров'я працівників (у разі їх наявності)	Відмітка у щоденнику Дані звіту
1.15	особливостями діяльності об'єкта (підприємства, установи, організації) в контексті формування культури безпеки працівників та реалізації Цілей сталого розвитку	Відмітка у щоденнику Дані звіту

№ з/п	Заходи для виконання	Звітний матеріал
2.	Взяти участь у:	
2.1	проведенні навчання і перевірки знань з питань охорони праці співробітників бази практики	Відмітка у щоденнику Дані звіту
2.2	оформленні дозволу на проведення робіт з підвищеною небезпекою на території та у приміщеннях бази практики	Відмітка у щоденнику Дані звіту
2.3	роботі комісії з перевірки стану охорони праці у підрозділах бази практики	Відмітка у щоденнику Дані звіту
2.4	засіданнях та нарадах служби (відділу) охорони праці бази практики	Відмітка у щоденнику Дані звіту
2.5	нарадах з керівним складом структурних підрозділів бази практики з питань аналізу стану охорони праці та пожежної безпеки	Відмітка у щоденнику Дані звіту
2.6	розробці та впровадженні організаційно-технічних та інших заходів щодо підвищення стану охорони праці підрозділів бази практики	Відмітка у щоденнику Дані звіту
3.	Практично виконати:	
3.1	ознайомлення та підбір нормативних актів бази практики, що регламентують питання охорони праці (з урахуванням галузевої сфери діяльності)	Відмітка у щоденнику, нормативно-правові акти
3.2	характеристику бази практики: аналіз відповідності виробничого приміщення підрозділу бази практики (за власним вибором), засобів виробництва, технологічних процесів нормативним вимогам щодо забезпечення їх безаварійної експлуатації	Відмітка у щоденнику Дані звіту
3.3	опис системи управління охороною праці бази практики:	
3.3.1	відповідності робочого місця (за власним вибором) вимогам чинних нормативно-правових актів з охорони праці	Відмітка у щоденнику Дані звіту
3.3.2	особливостей організації навчання з питань охорони праці та формування культури безпеки працівників бази практики	Відмітка у щоденнику Дані звіту
3.3.3	відповідності функцій служби охорони праці та чисельності її працівників, наявності та облаштування кабінетів охорони праці вимогам чинних нормативно-правових актів	Відмітка у щоденнику Дані звіту
3.3.4	наявності та впливу громадського об'єднання	Відмітка

№ з/п	Заходи для виконання	Звітний матеріал
	працівників бази практики (профспілки, комісії з питань охорони праці, уповноважених найманими працівниками осіб) на вирішення питань з охорони праці працівників	у щоденнику Дані звіту
3.3.5	реалізації санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності працівників у процесі трудової діяльності	Відмітка у щоденнику Дані звіту
3.3.6	впровадження новітніх напрямів системи охорони праці співробітників в умовах сучасних викликів і діджиталізації	Відмітка у щоденнику Дані звіту
3.4	облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на об'єкті практики	Відмітка у щоденнику Дані звіту
3.5	надати пропозиції щодо:	
3.5.1	заходів та засобів зі зниження виробничого травматизму та покращення умов праці	Відмітка у щоденнику Дані звіту
3.5.2	змін в існуючій системі управління охороною праці (окремих її ланок)	Відмітка у щоденнику Дані звіту
3.5.3	заходів з удосконалення охорони праці на об'єкті практики (підприємстві, установі, організації) у світлі новітніх вимог і викликів сьогодення	Відмітка у щоденнику Дані звіту

2.3. Види практики.

Курс	Назва практики	Семестр	Тривалість практики	Кафедра, що забезпечує організацію
3	Навчальна практика	6	4 тижні	Кафедра підвищення кваліфікації та спеціалізованої підготовки у сфері цивільного захисту
4	Виробнича практика	8	6 тижнів	

2.4. Характеристика практики.

Курс	Назва практики	Семестр	Кількість кредитів	Загальна кількість годин	Форма контролю
3	Навчальна практика	6	6	180	диф. залік

4	Виробнича практика	8	9	270	диф. залік
---	--------------------	---	---	-----	------------

2.5. Основні завдання практики.

1. Ознайомлення здобувачів вищої освіти з порядком виконання функціональних обов'язків на посаді фахівця з охорони праці об'єкта практики.

2. Поглиблення у здобувачів вищої освіти інтересу до обраної професії фахівця з охорони праці.

3. Формування і вдосконалення у здобувачів вищої освіти компетентностей і професійних вмінь.

4. Подальше набуття здобувачами навичок практичного виконання завдань на посаді фахівця з охорони праці.

5. Виховання розуміння необхідності постійного удосконалення знань та компетентного їх застосування у практичній діяльності сфери охорони праці.

6. Усебічне вивчення ділових і моральних якостей здобувачів вищої освіти для раціонального їх використання у практичній роботі.

7. Розвиток вмінь аналізувати фахову інформацію, працювати з документацією, брати участь в організаційних заходах, вирішувати типові виробничі задачі та здійснювати збір відповідних матеріалів.

8. Удосконалення здатності самостійно приймати рішення, планувати робочий час та працювати в колективі.

Практична підготовка здобувачів вищої освіти передбачає безперервність та послідовність її проведення.

2.6. Результати практики.

У результаті проходження навчальної практики формується та закріплюється блок компетентностей, які визначені освітньо-професійною програмою спеціальності.

Шифр компетентності	Зміст компетентності
Загальні / фахові компетентності	
K16	Здатність до оцінювання ризиків виникнення та впливу надзвичайних ситуацій на об'єктах суб'єкта господарювання та ризиків у сфері безпеки праці.
K30	Здатність до спостереження, аналізу й оцінювання потенційної небезпеки (ризиків) функціонування об'єкту господарювання, виробничого середовища, особливостей трудової діяльності, характеру й умов праці.
K31	Здатність обґрунтовувати методи та засоби організації трудового процесу, орієнтовані на підтримку високої працездатності й збереження здоров'я працівників.

У результаті проходження виробничої практики формується та закріплюється блок компетентностей, які визначені освітньо-професійною програмою спеціальності.

Шифр компетентності	Зміст компетентності
Загальні / фахові компетентності	
K04	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
K15	Здатність організовувати нагляд (контроль) за додержанням вимог законодавства у сфері цивільного захисту, техногенної, промислової безпеки та охорони праці.
K20	Здатність обґрунтовувати та розробляти заходи, спрямовані на запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, захист населення і територій від надзвичайних ситуацій, забезпечення безпечної праці та запобігання виникненню нещасних випадків і професійних захворювань.
K26	Здатність до організації безпечної експлуатації техніки, устаткування, спорядження у сфері професійної діяльності, створення безпечних і здорових умов праці.
K30	Здатність до спостереження, аналізу й оцінювання потенційної небезпеки (ризиків) функціонування об'єкту господарювання, виробничого середовища, особливостей трудової діяльності, характеру й умов праці.
K31	Здатність обґрунтовувати методи та засоби організації трудового процесу, орієнтовані на підтримку високої працездатності й збереження здоров'я працівників.
K33	Здатність здійснювати облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на об'єктах суб'єкта господарювання, аналіз реалізації превентивних заходів виробничого травматизму та гендерної складової трудової діяльності.
K34	Здатність аналізувати ефективність діяльності служби охорони праці та особливості організації системи управління охороною праці та промисловою безпекою на об'єкті.

3. ВИМОГИ ДО БАЗ ПРАКТИКИ

Практична підготовка здобувачів вищої освіти відбувається на об'єктах (підприємствах, організаціях, установах будь-яких форм власності), які відповідають вимогам, предметній області та фокусу освітньо-професійної програми.

Здобувачі вищої освіти особисто обирають для себе місце проходження практики. З базами практики НУЦЗ України укладає угоди за встановленою формою та за необхідності надсилає листи узгодження.

База практики в особі її керівника разом із керівництвом НУЦЗ України несуть відповідальність за організацію, якість і результати виробничої практики здобувачів вищої освіти.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

4.1. Права та обов'язки:

✓ керівника практики від кафедри:

Загальне керівництво практичною підготовкою здобувачів вищої освіти здійснює керівник практики, який призначається наказом ректора НУЦЗ України з числа науково-педагогічних працівників кафедри підвищення кваліфікації та спеціалізованої підготовки у сфері цивільного захисту, який брав участь у навчальному процесі, складові якого сплановано для відпрацювання практичних завдань даного виду практики.

Керівник навчальної/виробничої практики (від кафедри) зобов'язаний:

- перед початком практики надати до навчально-наукового інституту інженерної та спеціальної підготовки відповідні відомості про кожного здобувача вищої освіти відносно місць проходження практики для складання наказу ректора;
- повідомити здобувачів вищої освіти про систему звітності з практики та порядок підтримання зворотного зв'язку під час проведення практики;
- організувати контроль відвідування здобувачами вищої освіти баз практики, виконання ними правил внутрішнього трудового розпорядку шляхом спілкування зі здобувачами вищої освіти та представниками підприємства за наданими контактними телефонами;
- після прибуття здобувачів вищої освіти до університету у складі комісії прийняти диференційований залік з проходження практики;
- доповісти начальнику кафедри про результати проведення практики (із зауваженнями і пропозиціями щодо покращення практики здобувачів вищої освіти), представити підсумкові звітні документи.

✓ керівника практики від бази практики:

Під час проходження здобувачами вищої освіти навчальної/виробничої практики **на керівників підприємств бази практики покладається:**

- призначення безпосередніх керівників практики з числа підлеглих працівників;
- ознайомлення здобувачів вищої освіти з особливостями режиму роботи підприємства;
- ознайомлення здобувачів вищої освіти із завданнями і функціями підприємства, його структурою, внутрішнім розпорядком, правилами безпеки праці;

- представлення здобувачів вищої освіти працівникам служби охорони праці підприємства, роз'яснення їх правового статусу, ролі та завдань під час проходження практики.

Під час проходження здобувачами вищої освіти навчальної/виробничої практики **на керівників практики від підприємства покладається:**

- створення для здобувачів вищої освіти умов, необхідних для виконання програми практики (організація робочого місця, надання необхідних матеріалів, літератури, інформаційних джерел);
- контроль за виконанням здобувачами вищої освіти у повному обсязі заходів, відображених у програмі практики;
- щоденний облік та оцінювання роботи здобувачів вищої освіти, контроль за виконанням програми практики, контроль ведення щоденнику практики;
- залучення здобувачів вищої освіти до контрольних заходів, які проводяться під час проходження практики (аудитів, перевірок, нарад тощо);
- проведення індивідуально-виховної роботи зі здобувачами вищої освіти;
- аналіз роботи здобувачів вищої освіти та, за необхідності, надання їм допомоги задля успішного виконання заходів, передбачених програмою практики;
- після завершення проведення практики затвердження здобувачам вищої освіти відгуку та звіту щодо підсумків їх діяльності під час проходження практики.

Керівникам практики та їх безпосереднім начальникам забороняється:

- допускати використання практикантів на роботах, що не відповідають програмі практики, залучати їх до завдань, виконання яких пов'язане з ризиком для життя і здоров'я або може призвести до неправомірних дій через їх недостатню фахову підготовленість;
- переміщення їх з однієї бази практики до іншої без погодження з НУЦЗ України.

✓ **здобувачів вищої освіти (практикантів):**

Під час підготовки та проходження навчальної/виробничої практики **здобувач повинен:**

- ознайомитися зі змістом програми практики, роздрукувати щоденник практики та своєчасно прибути на базу практики;
- відрекомендуватися керівникові підприємства і керівникові відповідного підрозділу підприємства бази практики та ознайомити їх із програмою практики;
- вивчити план роботи, завдання, які стоять перед підрозділом, розпорядок дня, ознайомитись із функціями, обов'язками фахівця з охорони праці;
- відповідно до програми практики скласти план на весь термін проходження практики і подати його на затвердження керівнику практики від підприємства;

- ретельно та якісно проводити кожний із заходів, сумлінно виконувати усі службові доручення, відображати усі виконані заходи у щоденнику практики;
- дотримуватись розпорядку дня, встановленого у підрозділі, та виконавчої дисципліни;
- проявляти організованість, ініціативу, дотримуватись вимог законодавчих та нормативних актів України, виявляти повагу до наставників та співробітників;
- вивчати керівні і нормативні документи щодо особливостей професійної діяльності фахівця з охорони праці;
- за необхідності брати участь у громадському житті колективу підрозділу за місцем проходження практики;
- особисто дотримуватись правил безпеки праці.

Після завершення проходження навчальної/виробничої практики **здобувач вищої освіти зобов'язаний:**

- заповнити щоденник практики відповідним звітним матеріалом;
- підготувати звіт за практику (за встановленою формою);
- отримати від керівника практики на підприємстві характеристику про виконання завдань виробничої практики на підприємстві з печаткою підприємства у 2-х екземплярах (один – у щоденнику, другий – на окремому аркуші формату А4);
- представити відповідний звітний матеріал.

Здобувач вищої освіти має право:

- знайомитись зі службовими документами в обсязі завдань, визначених програмою виробничої практики (з дозволу керівника виробничого підрозділу бази практики);
- складати за дорученням безпосереднього керівника навчальної/виробничої практики певні документи;
- користуватись лабораторними приладами, технічними та іншими засобами, наявними у підрозділі місця проходження практики, службовою та довідковою літературою, інвентарним майном (з дозволу керівника підрозділу).

4.2. Загальна організація, проведення практики і контроль за проходженням здобувачами вищої освіти:

За загальну організацію та проведення практичної підготовки здобувачів НУЦЗ України відповідає перший проректор з навчальної роботи.

За організацію практики здобувачів та контроль за її проведенням відповідає керівництво навчально-наукового інституту, навчально-методичного центру і керівники практики, які визначаються наказом ректора НУЦЗ України.

З метою своєчасного проведення практики керівництво навчально-наукового інституту організовує попередню роботу щодо визначення баз практик та розподілу за ними здобувачів навчально-наукового інституту.

Безпосереднє навчально-методичне супроводження, керівництво і контроль за виконанням програми практики здійснює відповідальна за це кафедра.

До керівництва практикою залучаються досвідчені науково-педагогічні працівники НУЦЗ України та посадові особи підприємств, установ і організацій.

Організацію практики здобувачів та контроль за її проведенням на базі практики здійснює її керівник.

Перед початком кожної практики ректор НУЦЗ України наказом про її проведення затверджує список здобувачів, які направляються для проходження практики із зазначенням баз та строків практики.

Тривалість робочого часу здобувача під час проведення практики не повинна перевищувати тривалості робочого дня з урахуванням віку здобувача відповідно до законодавства.

Під час проходження практики здобувачі та керівники практики від НУЦЗ України виконують правила внутрішнього розпорядку бази практики.

Організація практичної підготовки за межами України та відповідальність сторін визначається умовами договору або, у разі його відсутності, - забезпечується підприємством, установою, організацією (базою навчальної/виробничої практики).

У календарному графіку проходження практики (складова щоденника) здобувач вищої освіти повинен зазначити усі завдання, які визначено програмою практики, та зробити відмітку про їх щотижневе виконання.

Робочі записи під час практики – це матеріал звіту, який формується здобувачем вищої освіти під час виконання завдань практики та захищається перед комісією після завершення практики за кожним з пунктів (складова щоденника).

Відгук і оцінка роботи здобувача вищої освіти на практиці – це зміст характеристики представника підприємства щодо питань виконання здобувачем вищої освіти завдань практики. Вона підписується представником підприємства та на ній ставиться відмітка підприємства (установи, організації) з його даними (печатка, штамп тощо).

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ, МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

5.1. Вимоги до звіту про практику.

Після закінчення практики, по прибуттю у встановлений строк в НУЦЗ України, практиканти звітують про виконання програми практики і складають диференційований залік комісії з проведення диференційованого заліку, прийняття звітних матеріалів та підведення підсумків з практики за освітньою програмою.

Практиканти подають комісії такі документи:

- **щоденник практики** здобувача (додаток 1) – документ, який

розробляється кафедрою на основі програми практики, заповнюється і ведеться під час проходження практики здобувачем відповідно до змісту, завдань і заходів програми практики. Щоденник практики здобувача містить розділи: календарний план проходження практики, робочі записи під час практики, відгук і оцінка про роботу здобувача на практиці, відгук осіб, які перевіряли проходження практики. Печатка бази практики ставиться на першій сторінці на підпис керівника структурного підрозділу бази практики і на другій сторінці щоденника практики на відмітки про прибуття здобувача до структурного підрозділу бази практики та його вибуття з нього;

- **звіт про проходження практики** здобувачем (додаток 2) – документ, який складає здобувач за результатами завершення практики. У звіті зазначаються: назва підрозділу, його коротка характеристика; підсумки виконання програми практики кафедри (що конкретно зроблено, вивчено, узагальнено, відпрацьовано практично); висновки щодо позитивних моментів організації та проходження практики; труднощі і недоліки, які були за період проходження практики, недостатність у знаннях, отриманих під час навчання; обґрунтовані пропозиції (якщо такі є) щодо покращання організації практики, а також пропозиції від керівництва структурного підрозділу (керівника практики) бази практики щодо вдосконалення організації практики та відмітка про виконання календарного плану проходження практики. Печатка бази практики ставиться на підпис керівника структурного підрозділу бази практики, якою затверджується звіт про проходження практики здобувачем;

- **характеристику** на практиканта (додаток 3) – документ, який складається безпосереднім керівником практики від структурного підрозділу бази практики. У характеристиці на практиканта зазначається: обсяг і якість виконання програми й календарного плану проходження практики, рівень підготовки практиканта до виконання службових (трудових) обов'язків та вміння реалізувати набуті теоретичні знання на практиці; наявність навичок практиканта складати службові документи; особисті моральні якості, дисциплінованість, старанність, культурний і професійний рівень розвитку, підсумкова оцінка за практику. Печатка бази практики ставиться на підпис керівника (структурного підрозділу) бази практики, якою підписується характеристика на практиканта;

- **документи** (копії документів), наявність яких передбачена програмою практики.

Щоденник практики, звіт про практику та характеристика на практиканта затверджується керівником відповідного структурного підрозділу бази практики. Підпис керівника структурного підрозділу бази практики засвідчується печаткою.

5.2. Вимоги до захисту результатів практики.

Комісія з проведення диференційованого заліку, прийняття звітних матеріалів та підведення підсумків з практики після завершення роботи:

- характеристики на практикантів надає керівництву навчально-

наукового інституту, яке долучає характеристики до особових справ здобувачів;

- інші звітні документи практикантів надає на кафедру, за якою закріплений цей вид практики.

Здобувачу, який не виконав програму практики або за результатами такої практики отримав негативну оцінку, може бути надано право на проходження цієї практики повторно, після виконання умов визначених Положенням про організацію освітнього процесу в НУЦЗ України.

Начальник навчально-наукового інституту має право, за погодженням з першим проректором з навчальної роботи, встановлювати окремим здобувачам індивідуальні терміни складання диференційованого заліку і надання звітних матеріалів з проходження практики за наявності поважних причин, що підтверджені відповідним документом.

Підсумки практики обговорюються на засіданнях кафедр, а загальні підсумки практичної підготовки і заходи щодо її подальшого вдосконалення підводяться на вчених радах навчально-наукових інститутів та методичній раді НУЦЗ України не менше одного разу протягом навчального року, зокрема під час обговорення освітніх програм.

5.3. Шкала та критерії оцінювання результатів практики.

Критерії оцінювання навчальної/виробничої практики за складовими:

Складові оцінювання	Бали
1. Звітні документи з практики (звіт, щоденник, інші)	до 45
2. Захист звіту	до 25
3. Відповіді на запитання	до 30
Загальна сума балів	100
Додаткові (заохочувальні) бали	до 20

Критерії оцінювання звітних документів з проходження практики (оцінюються від 0 до 45 балів):

37-45 балів – звітні документи представлено у повному обсязі, виконані вчасно, самостійно та забезпечують повне розкриття зазначеного виду практики. Мета чітко окреслена та досягнута. Завдання виконані у повному обсязі. Узагальнення і висновки базуються на якісно опрацьованій інформаційній базі;

28-36 балів – звітні документи виконано вчасно, теоретичні узагальнення та висновки в основному правильні, мають місце несуттєві недоліки;

19-27 балів – звітні документи виконано вчасно, теоретичні узагальнення та висновки аналітичної частини в основному правильні, проте відсутній самостійний аналіз статистичних та фактичних матеріалів, обґрунтування та визначення ефективності запропонованих рішень;

10-18 балів – звітні документи в основному розкривають сутність даного виду практики, але мають місце недоліки змістовного характеру. Пропозиції

обґрунтовані не переконливо та недбало оформлені;

0-9 балів – відсутня логіка у побудові структури звітних документів практики. Відсутній взаємозв'язок теми, мети, завдань та висновків за практикою. Представлений статистичний матеріал є застарілим та оформлений з помилками.

Критерії оцінювання захисту звіту практики (оцінюється від 0 до 25 балів):

21-25 балів – доповідь аргументована, проілюстрована якісно оформленими наочними матеріалами, свідчить про наявність власної думки здобувача щодо змісту практики, є логічною і повною;

16-20 балів – доповідь насичена інформацією, що відображає відповідні результати проходження практики;

11-15 балів – доповідь побудована на фактах, що відображають відповідні результати проходження практики, мають місце незначні недоліки;

6-10 балів – доповідь прочитана за текстом, здобувач вищої освіти не володіє окремими питаннями теми, мають місце суттєві недоліки за змістом практики;

0-5 балів – доповідь прочитана за текстом та не відображає зміст виконаної роботи.

Критерії оцінювання відповідей на питання під час захисту звіту з практики (оцінюється від 0 до 30 балів):

25-30 балів – усі відповіді на питання правильні, розгорнуті та добре аргументовані;

19-24 бали – відповіді на питання правильні, але не завжди повні та конкретні;

13-18 балів – не усі відповіді на питання правильні або повні;

7-12 балів – здобувач вищої освіти не володіє окремими питаннями за змістом практики, відповіді є неповними;

0-6 балів – більшість відповідей на питання невірні, здобувач вищої освіти не володіє матеріалом за змістом практики.

Критерії оцінювання додаткових (заохочувальних) балів (оцінюється від 0 до 20 балів):

11-20 балів – завдання виконані у повному обсязі;

1-10 балів – завдання виконані не у повному обсязі;

0 балів – завдання не виконані.

Копії документів з підприємства, які підтверджують вивчення здобувачами вищої освіти документації та виконання ним завдань практики, є бажаним, але не обов'язковим елементом захисту звіту з практики. Їх наявність дозволяє отримати додаткові бали під час виставлення підсумкової оцінки.

6. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Інформаційні ресурси

1. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.
2. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р.
URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/5403-17>.
3. Закон України від 08.09.2005 р. «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>.
4. Закон України від 06.09.2012 р. «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17#Text>.
5. Закон України від 14.10.1992 р. «Про охорону праці». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2694-12>.
6. Закон України від 15.01.2025 р. «Про систему охорони психічного здоров'я в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4223-20#Text>.
7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку професійних захворювань» від 08.11.2000 р. № 1662. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1662-2000-%D0%BF#Text>.
8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві» від 17.04.2019 р. № 337. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF#Text>.
9. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці» від 01.08.1992 р. № 442. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/442-92-%D0%BF#Text>.
10. ДСТУ ISO 45001:2019 Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці. Вимоги та настанови щодо застосування (ISO 45001:2018, IDT). URL: https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/dstu_iso_45001_2019.pdf.
11. Міжнародний стандарт SA8000:2001 (2007) «Соціальна відповідальність» (SAI (Social Accountability International) SA 8000:2001). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0015697-07#Text>.
12. ДСТУ ISO 26000:2019 Настанови щодо соціальної відповідальності (ISO 26000:2010, IDT) (ISO 26000:2010 Guidance on Social Responsibility). URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=87921.
13. ДСТУ OHSAS 18002:2015 Системи управління гігієною і безпекою праці. Основні принципи виконання вимог OHSAS 18001:2007 (OHSAS 18002:2008, IDT). URL: http://online.budstandart.com/ru/catalog/doc-page.html?id_doc=64325.
14. Наказ Державного комітету України з нагляду за охороною праці «Про затвердження Типового положення про службу охорони праці» від 15.11.2004 р. № 255. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1526-04#Text>.

15. Наказ Державного комітету України з нагляду за охороною праці «Про затвердження Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та Переліку робіт з підвищеною небезпекою» від 26.01.2005 р. № 15. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0231-05#Text>.

16. Наказ Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду «Про затвердження Типового положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці» від 21.03.2007 р. № 56. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0316-07#Text>.

17. Наказ Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду «Про затвердження Типового положення про комісію з питань охорони праці підприємства» від 21.03.2007 р. № 55. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0311-07#Text>.

18. Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 248 від 08.04.2014 р. «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу»». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0472-14#Text>.

19. Цілі сталого розвитку 2016-2030. Представництво ООН в Україні. URL: <http://un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>.

20. ISO 45003:2021 Occupational health and safety management — Psychological health and safety at work — Guidelines for managing psychosocial risks. URL: <http://surl.li/iyp1g>.

Додаток 1
до Положення про практичну
підготовку здобувачів освіти
НУЦЗ України

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник

(найменування структурного підрозділу
бази практики)

_____ Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ
(підпис)

«_____» _____ 20 ____ року

МП

Національний університет цивільного захисту України

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

(вид і назва практики, підрозділ, посада, на якій проводиться практика)

здобувача _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

інститут _____

освітній рівень _____

спеціальність _____

освітня програма _____

_____ курс, навчальна група _____

Прибув у підрозділ _____
(повна назва структурного підрозділу бази практики)

„_____” _____ 20__ року

М П

(підпис) (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув з підрозділу _____
(повна назва підрозділу)

„_____” _____ 20__ року

М П

(підпис) (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Календарний план проходження практики

№ з/п	Найменування заходів	Строк виконання	Відмітка про виконання
1	2	3	4

Практикант

_____ (спеціальне звання, при наявності) _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Керівник практики _____
(посада керівника практики від структурного підрозділу бази практики)

_____ (спеціальне звання, при наявності) _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Додаток 2
до Положення про практичну
підготовку здобувачів освіти
НУЦЗ України

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник

_____ (найменування структурного підрозділу бази практики)

_____ Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ
(підпис)

«___» _____ 20__ року

МП

Звіт

про проходження практики
здобувачем групи _____, __-го курсу
Національного університету цивільного захисту України

_____ (прізвище, ім'я та по батькові)

_____ (підрозділ та посада, на якій проводиться практика)

У звіті зазначається:

назва підрозділу, його коротка характеристика;

підсумки виконання програми практики та індивідуального завдання кафедри (що конкретно зроблено, вивчено, узагальнено, відпрацьовано практично);

висновки щодо позитивних моментів організації та проходження практики;

труднощі і недоліки, які були за період проходження практики, недостатність у знаннях, отриманих під час навчання;

обґрунтовані пропозиції (якщо такі є) щодо покращання організації практики.

(Обсяг - не менше 2 сторінок)

Склав:

здобувач

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)
"___" _____ 20__ року

Пропозиції від керівництва структурного підрозділу (керівника практики) бази практики щодо вдосконалення організації практики; відмітка про виконання календарного плану проходження практики.

Керівник практики _____ (спеціальне звання, за наявності) _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)
"___" _____ 20__ року

Характеристика
за результатами проходження практики на здобувача вищої освіти
Національного університету цивільного захисту України

(ПІБ здобувача вищої освіти)

1. Рівень теоретичної підготовки.

Оцінюється як _____ ;
(недостатній, достатній, середній, високий)

належні знання показав з _____

;(вказати перелік знань, якими здобувач освіти володіє в повній мірі)

недостатні знання з _____

2. Рівень практичної підготовки.

Оцінюється як _____ ;
(недостатній, достатній, середній, високий)

кращі показники: _____

;(вказати вміння та навички, якими здобувач освіти володіє в повній мірі)

має показники, які потребують покращення _____
_____;

3. Висновок.

(надається загальна оцінка здобувача освіти з обов'язковим виставленням оцінки за п'ятибальною шкалою)

Керівник бази практики
(структурного підрозділу
бази практики)

*(найменування бази практики,
структурного підрозділу бази практики)*

(спеціальне звання, за наявності)
ПРИЗВИЩЕ)

(підпис)

(Власне ім'я,

" _____ " _____ 20__ року

МП